

Н. В. БЕРЕЗНЯК, с.н.с.

Л. В. РОЖКОВА, завсектору

ПРОЦЕС ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ВІДКРИТТЯ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ: ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ

Резюме. Питання формування нової інноваційної політики ЄС на засадах смарт-спеціалізації є новим і актуальним як для розвинених країни світу, так і для країн, що розвиваються, і для України зокрема. На цей час перед обласними державними адміністраціями поставлено завдання щодо розробки регіональних стратегій розвитку, які базуються на європейських підходах до розумної спеціалізації. Одним із головних принципів смарт-спеціалізації є процес підприємницького відкриття (EDP), якому присвячено цю статтю. У статті проаналізовано погляди теоретиків смарт-спеціалізації на виникнення цього напрямку, особливості його становлення і розвитку у взаємодії та взаємозалежності від факторів впливу знань та інноваційних технологій на економічне зростання країн і регіонів, встановлення їх конкурентних переваг, прийняття політичних рішень стосовно підтримки розвитку пріоритетних технологій і секторів, залучення державних і приватних інвестицій в дослідження та розробки. Розглянуто теоретичні засади концепції підприємницького відкриття, що чинить визначальний вплив на вибір структури регіональних смарт-стратегій, а також на формування пріоритетів інноваційного розвитку, зосереджуючись на сильних аспектах регіональної економіки й інновацій та використанні результатів приватних і державних досліджень і розробок, що реалізуються на цій території. Вивчено програмні документи Європейської комісії, де концептуальні підходи до процесу підприємницького відкриття набули конкретизації та розвитку в контексті розробки й впровадження стратегій розумної спеціалізації на національному/регіональному рівнях. У Керівництві зі стратегії досліджень та інновацій для смарт-спеціалізації наголошено на необхідності поетапної/покрокової розробки регіональної стратегії смарт-спеціалізації. У процесі дослідження встановлено, що принцип EDP певною мірою впливає на формування кожного з шести етапів смарт-стратегії. У статті наведено приклади такого впливу.

Ключові слова: дослідження, етап, знання, концепція, підприємницьке відкриття, підхід, погляд, політика, пріоритет, процес, смарт-спеціалізація, смарт-стратегія, EDP, RIS3.

ВСТУП

Концепція смарт-спеціалізації виникла як реакція на світову економічну кризу та виклики глобалізації. Спочатку її розглядали як метод боротьби з економічними потрясіннями, розробляючи відповідні інструменти для створення умов, які б стимулювали економічне зростання в певному регіоні чи країні. Нині передбачається, що формування стратегії розумної спеціалізації має бути спрямоване на сприяння розвитку нових видів діяльності, які випливають із поєднання знань представників виробничих і бізнес-структур, наукових установ, університетів для пошуку та відкриття нових інноваційних можливостей.

Одним із важливих напрямів реалізації положень Угоди про асоціацію з ЄС, а також економічної інтеграції з ринком ЄС є запровадження в Україні підходу смарт-спеціалізації на національному та регіональному рівнях.

Питання розробки стратегій смарт-спеціалізації регіонів (RIS3) в Україні, основним елементом яких є процес підприємницького відкриття (*entrepreneurial process of discovery — EDP*), набуває дедалі більшої актуальності останніми роками: Постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 931 передбачено розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України та плану заходів з її реалізації на засадах розумної спеціалізації. У зв'язку з цим, при обласних і Київській міській державних адміністраціях було створено відповідні робочі групи, серед завдань яких є формування RIS3 (з урахуванням положень Європейської концепції смарт-спеціалізації) [1], а також участь у роботі Європейської платформи смарт-спеціалізації, яка відкриває доступ до інструментів платформи й коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС [2].

У 2018–2019 рр. UKRIHTEI було проведено науково-аналітичне дослідження стосовно ви-

значення підходів до формування регіональних стратегій смарт-спеціалізації в Україні, гармонізованих з європейськими вимогами, а також підготовлено науково-методичні рекомендації щодо розробки стратегій розумної спеціалізації в Україні [3].

Дослідження було проведено шляхом: вивчення програмних і концептуальних документів, які розроблені Європейською комісією щодо формування і впровадження європейської політики смарт-спеціалізації регіонів; вивчення й узагальнення досвіду європейських експертів з Об'єднаного дослідницького центру JRC, які здійснювали аналіз економічного, інноваційного та науково-технологічного потенціалу України загалом і трьох пілотних регіонів (Харківського, Одеського і Запорізького) для підготовки відповідних регіональних стратегій; аналізу закордонних і вітчизняних публікацій із вказаного питання.

Результати проведеного дослідження щодо аналізу теоретичних підходів до визначення критеріїв смарт-спеціалізації та концептуальних підходів до процесу підприємницького відкриття, що є наріжним каменем розумної спеціалізації, представлено в цій статті.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання теоретичних засад смарт-спеціалізації, теоретичних і концептуальних підходів до процесу підприємницького відкриття висвітлювалися в роботах зарубіжних (Б. Коен, Д. Форей, Р. Девід, В. Холл, А. Джаффе, Дж. Роуч, Д. Янг, М. Лерідер, Х. Йоас, А. Д. Хосперс, Я. Бжуська, А. Галс, Я. Пика, Д. Жизевська-Міссталь, А. Голеджевська) та вітчизняних авторів (Р. Гірейко, В. Лимарь, О. Лях, А. Прокопюк, Ю. Рижкова, В. Родченко, М. Федяєва та ін.).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Економічне зростання є кінцевою метою розробки та впровадження стратегії розумної спеціалізації, яка, спираючись на розвиток знань, сприяє створенню унікальних конкурентних переваг, залученню державних і приватних інвестицій в інноваційні дослідження та розробки.

У програмному документі ЄС "Європа 2020" [4] концепція розумного зростання базується на ролі технологічної еволюції в людському капіталі та знань для економічного зростання й регіональної конвергенції (А. Джаффе, 1989 [5]; Дж. Роуч, 1993 [6]). Уперше посилання на термін "розумна спеціалізація" було зафіксовано у 2008 р. (Д. Форей, Р. Девід, В. Холл, 2011 [7]). На той час цей термін не залежав від будь-якого регіонального виміру або географічної

приналежності. Надалі цей термін поширився також на прийняття політичних рішень стосовно технологій і секторів, які потребують державної підтримки (Р. МакКенн і О. Ортега-Аргілес, 2014 [8–9]).

На цей час ЄС, США та інші розвинені країни працюють над розробленням конкретної політики та стратегій розумної спеціалізації для поліпшення наявних можливостей, зміни економічних інститутів і підвищення конкурентоспроможності країн і регіонів.

Регіони та країни з економікою, що розвивається, стикаються з дедалі більшими труднощами в конкуруванні з провідними економіками, які впроваджують найсучасніші технології, оскільки здатні досягти лише обмеженого рівня диверсифікації виробничих процесів та інноваційного потенціалу. Подоланню цих бар'єрів сприяє запровадження смарт-спеціалізації на регіональному та національному рівнях.

Європейська комісія розглядає смарт-спеціалізацію як нову концепцію європейської інноваційної політики, що спрямована на сприяння ефективному залученню державних і корпоративних інвестицій у дослідження та розробки для розвитку наукоємного виробництва. Це широкий погляд на інновації, включаючи, але не обмежуючись лише технологічними підходами, які підтримуються ефективними механізмами моніторингу [1].

Практична реалізація європейської політики розумної спеціалізації передбачає розробку відповідних стратегій на національному та/або на регіональному рівні, кожна з яких встановлює пріоритети з метою створення конкурентних переваг шляхом розвитку й узгодження сильних наукових та інноваційних сторін країни/регіону/галузі/сектору з вимогами бізнесу; розвитку ринку шляхом згуртування, уникаючи дублювання та фрагментарності. Стратегія смарт-спеціалізації RIS3 може бути розроблена окремо, а може бути включена в національну або регіональну наукову та інноваційну стратегії [10; 11].

Будь-якому підходу до розробки та впровадження стратегії RIS3 властиве розуміння та інкапсуляція концепції, що є основою процесу підприємницького відкриття (К. Сантіні та ін., 2016) [12]. Зазначена концепція охоплює необхідність використання як приватних, так і державних досліджень і розробок на будь-якій конкретній території. Організація співпраці представників наукових, бізнес-кіл і виробництва постає умовою для визначення ключових секторів сталого розвитку (К. Сантіні та ін., 2016) [12]). На думку Р. Хаусмана та Д. Родріка, (2003) [13], EDP є бізнес-процесом проб і помилок, успіху і, що

найважливіше, невдач. Процес підприємницького відкриття впливає на вибір структури RIS3, а також пріоритетів інноваційного розвитку.

Так, Д. Форей (2013) [14] описує цей процес як такий, що залежить від можливостей для спостереження, виявлення та фільтрації з боку осіб, які приймають політичні рішення. Також Д. Форей (2014) [15; 16] описує EDP як динамічний і децентралізований процес, який має засвідчити трансформацію в продуктивній структурі шляхом постійного використання поточних досліджень та інновацій. Натомість К. Сантіні та ін. (2016) [12] акцентують на тому, що підприємницьке відкриття вимагає взаємодії науковців і політиків для спільної ідентифікації основних пріоритетів регіонального розвитку. Б. Асхайм та ін., 2011 [17] вказують на те, що регіони та країни, які здійснюють процеси підприємницького відкриття, зосереджуються на вже наявних національних/регіональних сильних сторонах економіки/інновацій та, з огляду на наявні компетенції, засоби і можливості, здатні сформувавши нові зростаючі галузі/сектори паралельно з модернізацією “традиційних” галузей/секторів.

Саме фокусування на процесі підприємницького відкриття, на думку Т. Ахлквіста та ін. (2012) [18], відрізняє розумну спеціалізацію від промислової політики, заснованої на RIS3, а також від традиційних інновацій. Цей процес є колективним, рухається “знизу вгору”, відводить ключову роль ринковим силам і приватним суб’єктам. Таким чином, учасники цього процесу, які надають інформацію про нові види діяльності та стратегії спеціалізації, здатні впливати на соціально-економічний розвиток регіону.

Повертаючись до положень Європейської концепції смарт-спеціалізації [1], можна стверджувати, що “підприємницьке відкриття”, або “самопізнання” є процесом, за якого підприємці регіону доходять висновку, що певні продукти чи види діяльності (незалежно від того, виробляються вони чи не виробляються, здійснюються чи не здійснюються в інших регіонах) можуть бути вироблені або здійснені на цій території з деякими змінами і, можливо, за більш низької вартості.

Саме підприємці здатні “відкривати” нові напрями діяльності, поєднуючи наявні науково-технічні знання (наприклад, щодо ІКТ або нанотехнологій, співпрацюючи з науковими установами й університетами) з промисловими ресурсами, ураховуючи специфічні місцеві умови та традиції, які є відправною точкою до створення нових економічних можливостей. Цей процес самопізнання дає змогу уникнути імітації стратегій інших регіонів за принципом “і в мене теж таке буде”, яка була характерною для багатьох

регіональних інноваційних стратегій в Європі впродовж останнього десятиліття [19].

Процес EDP здійснюється “знизу вгору” шляхом систематичного аналізу сильних сторін, активів і потенціалу регіону в рамках його науково-дослідної, технологічної та інноваційної сфер. Отримана інформація має порівнюватися з актуальними знаннями, якими володіють інноваційно активні підприємницькі структури (спрямовані на впровадження нових технологій для вдосконалення наявних методів виробництва) стосовно стану та перспектив економічного розвитку регіону (щодо ринку, його потенціалу, конкурентів, використовуваних технологій тощо). Такий синтез інформації дає змогу подолати фрагментацію знань, створити спільне бачення можливостей розвитку вже наявних або нових галузей/секторів економіки, започаткувати нові напрями підприємницької діяльності, сприяти їх активізації, підтримці та залученню інвестицій.

В основних документах Європейської комісії наголошено на необхідності поетапної/покрокової розробки регіональної стратегії смарт-спеціалізації [10; 11]. Принцип EDP певною мірою впливає на формування кожного з шести етапів смарт-стратегії.

Так, на першому етапі розробки стратегії RIS3 проводиться кількісний і якісний аналіз показників стану розвитку економіки регіону, його інноваційного та науково-технічного потенціалу. Причому європейські експерти рекомендують зосередити увагу на аналізі індикаторів інноваційної діяльності малих і середніх підприємств (МСП), включених до Європейського інноваційного табло та Регіонального інноваційного табло [20], зокрема частки МСП регіону (у відсотках до загальної кількості МСП), які впроваджують: 1) інноваційний продукт або процес; 2) маркетингові або організаційні інновації; 3) власні інновації [3]. На другому етапі організація інклюзивного механізму управління RIS3 передбачає передусім обов’язкову участь в діяльності виконавчого комітету (робочої групи тощо) представників підприємницьких структур, кластерів та інших мережевих структур у регіоні, зорієнтованих на впровадження інновацій, які володіють найглибшими знаннями з цього питання.

Найбільш відповідальним і таким, що повністю фокусується на принципі EDP є четвертий етап RIS3, що стосується вибору пріоритетних напрямів смарт-спеціалізації регіону. Вибір пріоритетів має бути обмеженим і спрямованим на досягнення конкретних цілей, які ґрунтуються на сучасних і майбутніх конкурентних перевагах і найбільш перспективних напрямках інноваційного розвитку регіону.

На цьому етапі підприємці регіону створюють нові економічні можливості, самостійно визначаючи, які продукти та види діяльності можуть бути вироблені або здійснені на конкретній території за більш низької доданої вартості; виявляючи нові напрями діяльності шляхом поєднання наявних науково-технічних знань (співпрацюючи з науковими установами й вишами регіону) з виробничими ресурсами; урахування місцеву специфіку та традиції; уникаючи імітації або дублювання стратегій інших регіонів; розуміючи, що “застарілі” пріоритети мають швидко замінюватися новими, більш сучасними та перспективними [3].

Експерти Світового банку [21] наголошують на тому, що процес підприємницького відкриття має спонукати управлінські структури “прислухатися” до думки підприємців, щоб визначити нові технологічні тенденції та нові можливості для розвитку бізнесу й адаптувати інноваційну політику. Таким чином, EDP має допомогти владі перейти від політики, зорієнтованої на пропозицію, до політики, зорієнтованої на попит.

Окрім того, процес EDP має сприяти усуненню ринкових і координаційних бар’єрів, допомагаючи приватному сектору досягти критичної маси розвитку шляхом запровадження інновацій. Він також повинен сприяти створенню суспільних благ, зокрема формуванню нових мереж обміну знаннями, які забезпечать зміцнення EDP. Зрештою, процес підприємницького відкриття буде позитивно впливати на зростання норми рентабельності державних інвестицій в інновації та сприяти стійкому зростанню продуктивності праці.

ВИСНОВКИ

Участь регіонів України в розробленні відповідних стратегій смарт-спеціалізації буде сприяти: визначенню економічної, інноваційної та науково-технологічної спеціалізації регіонів драйверів економічного зростання; відкриттю доступу до європейських структурних та інвестиційних фондів; посиленню взаємодії між вітчизняними та європейськими бізнес-структурами, науковими установами, закладами освіти та інститутами державного управління, відповідальними за розвиток відносин у рамках RIS3; залученню державних і приватних інвестицій. Орієнтація регіонів України на застосування принципу EDP у процесі розробки смарт-стратегій буде сприяти мотивації підприємців до впровадження нових технологій для створення інноваційної продукції з більш високою доданою вартістю, виведення її на вітчизняні та зарубіжні ринки, участі у спільних

проектах, що фінансуються Європейською комісією з використання інструментів і механізмів Європейської платформи смарт-спеціалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. European Commission National/Regional Innovation Strategies For Smart Specialisation (RIS3) Cohesion Policy 2014–2020 [Electronic resource]. — Brussels. — 2014. — Access: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_en.pdf.
2. Smart Specialisation Platform (S3) [Electronic resource]. — Access: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.
3. *Березняк Н. В.* Методичні рекомендації щодо розробки в Україні регіональних стратегій смарт-спеціалізації / Н. В. Березняк, Л. В. Рожкова. — Київ : УкрІНТЕІ, 2019. — 79 с.
4. Communication From The Commission Europe 2020: a Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth [Electronic resource]. — Brussels, 2010. — 37 p. — Access: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
5. *Jaffe A. B.* Real Effects of Academic Research / A. B. Jaffe // *American Economic Review*. — 1989. — No. 79(5). — P. 957–970.
6. *Rauch J. E.* Productivity Gains from Geographic Concentration of Human-Capital — Evidence from the Cities / J. E. Rauch // *Journal of Urban Economics*. — 1993. — No. 34(3). — P. 380–400.
7. *Foray D.* Smart specialization. From academic idea to political instrument, the surprising career of a concept and the difficulties involved in its implementation / D. Foray, P. David, B. Hall // MTEI. — Lausanne. 2011. — 16 p.
8. *McCann P.* The role of the smart specialisation agenda in a reformed EU cohesion policy / P. McCann, O. Ortega-Argilés // *Scienze Regionali*. — 2014. — No. 13(1). — P. 15–32.
9. *McCann P.* Smart specialisation in European regions: Issues of strategy, institutions and implementation / P. McCann, O. Ortega-Argilés // *European Journal of Innovation Management*. — 2014. — No. 17(4). — P. 409–427.
10. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3) [Electronic resource]. — European Union, 2012. — 127 p. — Access: [file:///D:/%D0%91%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%97%D0%9D%D0%AF%D0%9A/DISK_D/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF.%20D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D1%84.%20D1%81%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82.%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86/%D0%A1%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0/Foray%20Guide%20to%20research%20and%20innovation%20strategies%20for%20smart%20specialisation%20\(RIS%203\).pdf](file:///D:/%D0%91%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%97%D0%9D%D0%AF%D0%9A/DISK_D/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF.%20D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D1%84.%20D1%81%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82.%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86/%D0%A1%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0/Foray%20Guide%20to%20research%20and%20innovation%20strategies%20for%20smart%20specialisation%20(RIS%203).pdf).
11. Керівництво зі стратегії досліджень та інновацій для смарт спеціалізації. Неофіційна адаптована скорочена версія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/guidelines%20_smart_spec_DG%20JRC.pdf.
12. *Santini C.* Reducing the distance between thinkers and doers in the entrepreneurial discovery process: An exploratory study / C. Santini, E. Marinelli, M. Boden, A. Cavicchi, K. Haegeman // *Journal*

of Business Research. — 2016. — No. 69 (5). — P. 1840–1844.

13. Hausmann R. Economic development as self-discovery / R. Hausmann, D. Rodrik // *Journal of Development Economics*. — 2003. — Vol. 72 (2). — P. 603–633.
14. Foray D. The economic fundamentals of smart specialization / D. Foray // *Ekonomiaz*. — 2013. — No. 83 (2). — P. 83–102.
15. Foray D. From smart specialisation to smart specialisation policy / D. Foray // *European Journal of Innovation Management*. — 2014. — Vol. 17 (4). — P. 492–507.
16. Foray D. Smart specialisation: opportunities and challenges for regional innovation policy / D. Foray. — London; New York: Routledge, 2014. — Vol. 79. — 104 p.
17. Asheim B. T. Constructing Regional Advantage: Platform Policies Based on Related Variety and Differentiated Knowledge Bases / B. T. Asheim, R. Boschma, P. Cooke // *Regional Studies*. — 2011. — Vol. 45 (7). — P. 893–904.
18. Ahlqvist T. Innovation policy roadmapping as a systemic instrument for forward-looking policy design / T. Ahlqvist, V. Valovirta, T. Loikkanen // *Science and Public Policy*. — 2012. — Vol. 39 (2). — P. 178–190.
19. OECD. Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation. — Paris: OECD Publications, 2013. — 202 p.
20. Regional Innovation Scoreboard 2017. Methodology Report [Electronic resource]. — Access: https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/imce/ris2017_executive_summary_en.pdf.
21. Toward an Innovative Poland: The Entrepreneurial Discovery Process and Business Needs Analysis — Access: <http://documents.worldbank.org/curated/en/801221468186841613/pdf/106148-REPLACEMENT-v2-English-REPORT-Web.pdf>.

REFERENCES

1. European Commission National/Regional Innovation Strategies For Smart Specialisation (RIS3) Cohesion Policy 2014–2020 (2014). Brussels. Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_en.pdf. <https://doi.org/10.4337/9781784715670.00038>
2. Smart Specialisation Platform (S3). Retrieved from: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.
3. Berezniak, N. V., & Rozhkova, L. V. (2019). Metodichni rekomendatsii shchodo rozrobky v Ukraini rehionalnykh stratehii smart-spetsializatsii [Guidelines for the development of regional smart specialization strategies in Ukraine]. Kyiv. 79 p.
4. Communication From The Commission Europe 2020: a Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth (2010). Brussels. 37 p. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
5. Jaffe, A. B. (1989). Real Effects of Academic Research. *American Economic Review*. 79 (5). 957–970.
6. Rauch, J. E. (1993). Productivity Gains from Geographic Concentration of Human-Capital — Evidence from the Cities. *Journal of Urban Economics*. 34 (3). 380–400. <https://doi.org/10.1006/juec.1993.1042>
7. Foray, D., David P., & Hall B. (2011). Smart specialization. From academic idea to political instrument, the

surprising career of a concept and the difficulties involved in its implementation. *MTEI*. Lausanne. 16 p.

8. McCann, P., Ortega-Argilés, O. (2014). The role of the smart specialisation agenda in a reformed EU cohesion policy. *Scienze Regionali*. 13 (1). 15–32. <https://doi.org/10.3280/scre2014-001002>
9. McCann, P., Ortega-Argilés, O. (2014). Smart specialisation in European regions: Issues of strategy, institutions and implementation. *European Journal of Innovation Management*. 17 (4). 409–427. <https://doi.org/10.1108/ejim-05-2014-0052>
10. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3). European Union (2012). 127 p. Retrieved from: [file:///D:/%D0%91%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%97%D0%9D%D0%AF%D0%9A/DISK_D/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF.%20D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D1%84.%20D1%81%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82.%20D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86/%D0%A1%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0/Foray%20Guide%20to%20research%20and%20innovation%20strategies%20for%20smart%20specialisation%20\(RIS%203\).pdf](file:///D:/%D0%91%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%97%D0%9D%D0%AF%D0%9A/DISK_D/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF.%20D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D1%84.%20D1%81%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82.%20D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86/%D0%A1%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0/Foray%20Guide%20to%20research%20and%20innovation%20strategies%20for%20smart%20specialisation%20(RIS%203).pdf). [https://doi.org/10.33941/age-info.com24\(5\)2018005](https://doi.org/10.33941/age-info.com24(5)2018005)
11. Kerivnitstvo zi strategii doslidzhen ta innovatsiy dlya smart spetsializatsii. Neofitsiyna adaptovana skorochena versiya [A guide to research strategy and innovation for smart specialization. Unofficial adapted short version]. Retrieved from: https://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/guidelines%20_smart_spec_DG%20JRC.pdf.
12. Santini, C., Marinelli, E., Boden, M., Cavicchi, A., & Haegeman, K. (2016). Reducing the distance between thinkers and doers in the entrepreneurial discovery process: An exploratory study. *Journal of Business Research*. 69 (5). 1840–1844. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.10.066>
13. Hausmann, R., & Rodrik, D. (2003). Economic development as self-discovery. *Journal of Development Economics*. 72 (2). 603–633. [https://doi.org/10.1016/s0304-3878\(03\)00124-x](https://doi.org/10.1016/s0304-3878(03)00124-x)
14. Foray, D. (2013). The economic fundamentals of smart specialization. *Ekonomiaz*. 83 (2). 83–102.
15. Foray, D. (2014). From smart specialisation to smart specialisation policy / *European Journal of Innovation Management*. 17 (4). 492–507. <https://doi.org/10.1108/ejim-09-2014-0096>
16. Foray, D. (2014). Smart specialisation: opportunities and challenges for regional innovation policy. London; New York. 79. 104 p. <https://doi.org/10.4324/9781315773063>
17. Asheim, B. T., Boschma, R., & Cooke, P. (2011). Constructing Regional Advantage: Platform Policies Based on Related Variety and Differentiated Knowledge Bases. *Regional Studies*. 45 (7). P. 893–904.
18. Ahlqvist, T., Valovirta, V., & Loikkanen, T. (2012). <https://doi.org/10.1080/00343404.2010.543126> Innovation policy roadmapping as a systemic instrument for forward-looking policy design. *Science and Public Policy*. 39 (2). 178–190. <https://doi.org/10.1093/scipol/scs016>
19. OECD. Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation (2013). Paris. 202 p.
20. Regional Innovation Scoreboard 2017. Methodology Report. Retrieved from: https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/imce/ris2017_executive_summary_en.pdf.
21. Toward an Innovative Poland: The Entrepreneurial

Discovery Process and Business Needs Analysis.
Retrieved from: <http://documents.worldbank.org/>

curated/en/801221468186841613/pdf/106148-REPLACEMENT-v2-English-REPORT-Web.pdf.

N. V. BEREZNYAK, Senior Researcher
K. V. ROZHKOVA, Head of Sector

THE PROCESS OF ENTREPRENEURIAL DISCOVERY IN THE CONTEXT OF REGIONAL SMART SPECIALIZATION: SOME THEORETICAL AND CONCEPTUAL ASPECTS

Abstract. *The issue of shaping a new EU innovation policy based on smart specialization is new to the developed countries and to Ukraine in particular. Currently, regional state administrations are tasked with developing regional development strategies based on European approaches to smart specialization. One of the main principles of smart specialization is the entrepreneurial discovery process (EDP), to which this article is dedicated. The views of smart specialization theorists on the emergence of this phenomenon, peculiarities of its formation and development in interaction and interdependence on the factors of technological and knowledge influence on the economic growth of countries and regions, establish of their competitive advantages, make political decisions to support the development of priority technologies and sectors, attracting public and private investment in research and development were analyzed. The theoretical foundations of the concept of entrepreneurial discovery are considered, which have a decisive influence on the choice of the structure of regional smart strategies, as well as on the formation of priorities of innovation development, focusing on the existing strengths of the regional economy and innovations and using the results of private and public research and development carried out on this territory. The European Commission program documents have been studied, in which conceptual approaches to the entrepreneurial discovery process have been concretized and developed in the context of developing and implementing smart specialization strategies at national / regional levels. The Smart Specialization Research and Innovation Strategy Guide emphasizes the need for step-by-step development of a regional smart specialization strategy. The study found that the EDP principle more or less influence on the formation of each of the six stages of a smart strategy. Examples of such influence are given.*

Keywords: *research, stage, knowledge, concept, entrepreneurial discovery, approach, view, policy, priority, process, smart specialization, smart strategy, EDP, RIS3.*

Н. В. БЕРЕЗНЯК, с.н.с.
Л. В. РОЖКОВА, завсектором

ПРОЦЕСС ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ОТКРЫТИЯ В КОНТЕКСТЕ РЕГИОНАЛЬНОЙ СМАРТ-СПЕЦИАЛИЗАЦИИ: НЕКОТОРЫЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ

Резюме. *Вопрос формирования новой инновационной политики ЕС на основе смарт-специализации является новым для развитых стран и для Украины в частности. В настоящее время перед областными государственными администрациями поставлена задача по разработке региональных стратегий развития, основанных на европейских подходах к разумной специализации. Одним из главных принципов смарт-специализации является процесс предпринимательского открытия — EDP, которому посвящена эта статья. Проанализированы взгляды теоретиков смарт-специализации на возникновение этого явления, особенности его становления и развития во взаимодействии и взаимозависимости от факторов технологического и влияния знаний на экономический рост стран и регионов, установление их конкурентных преимуществ, принятие политических решений по поддержке развития приоритетных технологий и секторов, а также по привлечению государственных и частных инвестиций в сферу исследований и разработок. Рассмотрены теоретические основы концепции предпринимательского открытия, которая влияет на выбор структуры региональных смарт-стратегий, а также на формирование приоритетов инновационного развития, сосредотачиваясь на сильных сторонах региональной экономики и инноваций, а также на использовании результатов частных и государственных исследований и разработок, осуществляемых на этой территории. Изучены программные документы Европейской комиссии, в которых концептуальные подходы к процессу предпринимательского открытия были конкретизированы и развиты в контексте разработки и внедрения стратегий разумной специализации на национальном/региональном уровнях. В Руководстве по стратегии исследований и инноваций для смарт-специализации подчеркивается необходимость поэтапной/пошаговой разработки региональной стратегии смарт-специализации. В процессе исследования установлено, что принцип EDP в большей или меньшей степени влияет на формирование каждого из шести этапов смарт-стратегии. Приведены примеры такого влияния.*

Ключевые слова: *исследование, этап, знания, исследование, концепция, подход, политика, предпринимательское открытие, приоритет, процесс, смарт-специализация, смарт-стратегия, EDP, RIS3.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Березняк Наталія Володимирівна — с.н.с. ДНУ “Український інститут науково-технічної експертизи та інформатії”, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 521-09-67; bereznyak@uintei.kiev.ua; ORCID: 0000-0002-0125-2213

Рожкова Лілія Віталіївна — завсектору ДНУ “Український інститут науково-технічної експертизи та інформації”, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 521-09-67; ORCID: 0000-0001-8002-3461

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Berezniak N. V. — Senior Researcher of State Institution “Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information”, Antonovicha str., 180, Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 521-09-67; bereznyak@uintei.kiev.ua; ORCID: 0000-0002-0125-2213

Rozhkova L. V. — Head of Sector State Institution “Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information”, Antonovicha str., 180, Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 521-09-67; liliya_rozhkova@ukr.net; ORCID: 0000-0001-8002-3461

ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРАХ

Березняк Н. В. — с.н.с. ГНУ “Украинский институт научно-технической экспертизы и информации”, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (044) 521-09-67; bereznyak@uintei.kiev.ua; ORCID: 0000-0002-0125-2213

Рожкова Л. В. — завсектором ГНУ “Украинский институт научно-технической экспертизы и информации”, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (044) 521-09-67; liliya_rozhkova@ukr.net; ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8002-3461>

ШАНОВНІ ПРЕДСТАВНИКИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВИХ УСТАНОВ, НАУКОВЦІ, ВІНАХІДНИКИ!

В УкрІНТЕІ впроваджено послугу “**Комплексне інформаційне обслуговування**”. Це актуальна і систематизована інформація з питань трансферу технологій, науково-технічного та інноваційного розвитку, що надсилається в *on-line* режимі і призначена для здійснення наукової та інноваційної діяльності. Видання надсилаються протягом року згідно зі вказаною на сайті інституту періодичністю. До вашої уваги Інформаційні пакети:

- **Комплексний** (8 видань)
- **Наука, технології, інновації** (6 видань)

КОНТАКТИ:

телефон (044) 521-00-39,

e-mail: sale@uintei.kiev.ua, uintei.ua@gmail.com, uintei.info@gmail.com

Детальніше на сайті УкрІНТЕІ: www.uintei.kiev.ua